

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) နှင့် မှားမနှုလဲလ်

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis), အံ့မုာ်ဝဲတော်ဆါလါ အိဉ်ထီဉ်ခိဖျိ ခံဉ်ရုလါတော်ဆါ (tickborne) အကျါတကလုဉ် လါမံဉ်နံဉ်စိထီဉ် (Minnesota) အပူဒီးမုာ်ဝဲတော်ဆါလါအကဲ ထီဉ်သးခိဖျိ ခံဉ်တဖဉ် အအါကတော်ခံခါတခါလါမံဉ် နံဉ်စိထီဉ်အပူ လါအပိာ်ထွဲထီဉ်ဝဲခံဉ်အုဉ်တော်ထီဉ်ဂါပြုတော်ဆါ (Lyme) အလီခံန့ဉ်လီဉ်. တော်ဆါတော်သုဉ်ညါအါအခိဉ်ထံး ကတော်တဘျီဖဲ ၁၉၉၀ နံဉ်တတ်အပူဒီးအပူကွဉ်န့ဉ်တော်သုဉ်ညါ အါဒ်အမုာ် တော်ဆါဘဉ်ကတော်လုဉ်ကဲထီဉ်ခိဖျိခံဉ်အုဉ်ပုကညီ (human granulocytic ehrlichiosis) န့ဉ်လီဉ်.

ပုမုာ်အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) ဖဲလဲဉ်

ပုမုာ်အနီဖျား(စ)မိစံး (anaplasmosis), သုခိဖျိခံဉ်လါအ ခိဉ်သုသု (ခံဉ်) လါအဘဉ်ကဲဒီး အနီဖျား(စ)မိ ဖါကိဉ်စဲဉ်ထီဉ် ဖံဉ်လဲ(မ) (*Anaplasma phagocytophilum*) ဘဲးထံရံယါ အုဉ်ပုမုာ်အယီန့ဉ်လီဉ်. တမုာ်ခံဉ်အခိဉ်သုသုခဲလကဲစိဉ်ခိဘဲးထံရံ ယါတဖဉ်အံးဘဉ်ဒီးတမုာ်ပုလါအဘဉ်အုဉ်ဒီးခံဉ်အခိဉ်သုသု ခဲလကဲကဆိးကုဘဉ်န့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်အံးကဘဉ်အိဉ်စဲထီဉ်လါပုတက အံးအလါအစုကတော် ၁၂-၂၄ န့ဉ်ရံဉ်တချုးလါအရုလါဝဲ ဘဲးထံရံယါသုန့ဉ်လီဉ်.

ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးအိဉ်လါဟီဉ်ခိဉ်အလါဖဲတော်လီဉ်ကစိတ ဖဉ်လါအိဉ်ဒီးသုဉ်အါအါ မုတမုာ် အိဉ်ဒီးနီဉ်ခွဲသိဉ်ထုဉ်အါအါ အပူန့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်တဖဉ်အံးယုအိဉ်တော်လီဉ်ဖဲ မုတမုာ် ဘူးဒီးဟီဉ် ခိဉ်အပတီဒီးဖိဉ်စျါပုကညီ မုတမုာ် ဆဉ်ဖိကီဖိတဖဉ်အလါ ဖဲအဝဲသုဉ်လဲခိဘဉ်အါအခါန့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်တဖဉ်အံးတစံဉ်, တ ယု, မုတမုာ် ဟဲလါတော်လါသုဉ်ထုဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီဉ်.

လါမံဉ်နံဉ်စိထီဉ်အပူ, ဖဲလါအုဉ်ဖြဉ်တုလါအုလါယုလံးဒီးလါ ဖဲးပတုဘဉ်တုလါအုလါအိးကထီဘဉ်န့ဉ်တော်လါဘဉ်ယိဉ်အ ခိဉ်ကတော်န့ဉ်မုာ်ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးအုဉ်ဘဉ်တော်န့ဉ်လီဉ်. တော်လါဘဉ်ယိဉ်အါအါကတော်န့ဉ်ဖဲလါယုအပူ မုတမုာ် လါယု လံအပူကိးနံဉ်ဒီးန့ဉ်လီဉ်. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးဆဲးဝဲ, အနီ ခိဉ်တဖဉ်န့ဉ်ကအိဉ်ထဲသိးဒီးနံဉ်သံချဲဒီးကံဉ်ဖိတဖဉ် (ခံဉ်ဖိတ ဖဉ်) န့ဉ်အကွာ်အဂါအိဉ်ထဲသိးဒီးပံးချဲဖိန့ဉ်လီဉ်. မုာ်လါအဝဲသုဉ် ဆဲးအယီ, ပုကညီတဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်တသုဉ်ညါလါခံဉ်အုဉ် ဘဉ်အဝဲသုဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီဉ်.

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) အကွာ်ပနီဉ်တဖဉ်န့ဉ်မှားမနှုလဲလ်

ပုအါတကွာ်လါအဘဉ်ကဲဒီးအနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) န့ဉ် အတော်ဆါပနီဉ်တဖဉ်ဘဉ် မုတမုာ် ကအိဉ်ဒီးတော်ဆါပနီဉ်လါအစာတဖဉ်ဖိန့ဉ်လီဉ်. ပုသးနံဉ်ကိး ပတီဒီးမုာ်ခဲ အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) သု, ဘဉ်ဆဉ် တော်ဆါပနီဉ်န့ဉ်နးထီဉ်ဝဲဒိဉ်ဒိဉ်ကလဲဉ်သုလါ ပုသးပုာ်တဖဉ်ဒီးပုလါအနီခိဉ်ဂံဉ်တြိဆာစာတဖဉ်အပူန့ဉ်လီဉ်. အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis), တော်ဆါပနီဉ်တဖဉ် ညီန့ဉ်ဖျါထီဉ်ဖဲ ခံဉ်အုဉ်ဘဉ် ၁-၂ န့ဉ်အတီဉ်ပူန့ဉ်လီဉ်. တော်ဆါ ပနီဉ်တဖဉ်အံးဘဉ်သုဉ်သုဉ်ကပဉ်ယုဉ်ဒီး -

- တော်လါကီဉ်
- ခိဉ်ဆါ
- ညဉ်ထုဉ်ဆါ
- အဲဉ်ဒီးဘျီ/သးကလဲ မုတမုာ် ဟါဖါဆါ

ဘဉ်သုဉ်သုဉ်တော်ဆါနးနးကလဲဉ်ဒီးတော်သံဉ်ဘဉ်တဖဉ် ကအိဉ်ထီဉ်ဝဲသုဉ်သုဉ်ဖဲတော်ဆါဘဉ်ကဲအံးတော်မုာ်တယါဘျါအါ ဘဉ်ဘျီဘဉ်ဒါအခါန့ဉ်လီဉ်. တော်တုလါတော်သံတော်ပုာ်သုဝဲဘဉ် ဆဉ်စုာ်ဝဲဒိဉ်မး (စုာ်န့ဉ်တော်ဆါအိဉ်ထီဉ် ၁%)

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) အကွာ်ပနီဉ်တဖဉ်န့ဉ်တော်ယုထံဉ် သုဉ်ညါအါဖဲလဲဉ်

တော်မုာ်တယာ်လါပုတကအံးအိဉ်ဒီး အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) န့ဉ်အဝဲသုဉ်တြားဆဲးကျဲဒီးကသံဉ်သရဉ် တဘျီယီလါတော်ယုသုဉ်ညါတော်ဆါဒီးတော်ကုစါယါဘျါန့ဉ်လီဉ်. တော် ယုထံဉ်အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) ဒီးသန့ ထီဉ်အသးလါတော်စံဉ်စိတဲစိလါတော်ထံဉ်န့ဉ်တော်လီဉ်လါ ခံဉ်အိဉ် အလီဒီးတော်သံသမိးနီဉ်ခိဉ်ပုာ်, ဒီးတော်မုာ်ကွာ်သုဉ်တဖဉ်လါက မလါတော်တော်ဆါအပနီဉ်အဖိခိဉ်န့ဉ်လီဉ်.

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) နှင့် တော်ကုစါယါဘျါအါဖဲလဲဉ်

အနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) န့ဉ် တော်ယါဘျါအါ ဒီးကသံဉ်မုာ်သံတော်ဆါယာ်န့ဉ်လီဉ်. ဖဲတော်မုာ်တယာ်လါတော်ဘဉ်ကဲ ဒီးအနီဖျား(စ)မိစံးတော်ဆါ (anaplasmosis) န့ဉ် တော်ကုစါယါ ဘျါတဖဉ်တြားဖဲခံဘဉ်န့ဉ်လီဉ်. တော်ဆါပနီဉ်တဖဉ်ညီန့ဉ်စး

ထိုက်ဂျင်ထိုက်ဖတ်စားထိုက်ဟံးနီကသံဂ်မသံတံဆိယာ်လၢ ၂၄ နဂ်ရံၣ် အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တံၢ်အံၤနမၤန့ၣ်တံၢ်ဆိဘၣ်ဂ် အနါ ဖျး(စ)မိစံးတံၢ်ဆိ (anaplasmosis) သ့အါန့ၣ်တဘျီအယိ ဆဲးဒီးသဒါနနီၣ်ကစၢ်အသးလၢခံၣ်အတံၢ်အ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဆဲးကျဲနကသံၣ်သရၣ်ဖဲန့ၣ်တယာ်လၢနအိၣ်ဒီး အနါဖျး(စ)မိစံးတံၢ်ဆိ (anaplasmosis) တံၢ်ဆိပနီၣ်တဖၣ် အခါန့ၣ်တက့ၢ်.

ယမၤစ့ၤလီၤယတံၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်ကသ့ဒ် လၣ်.

အခဲအံၤပူၤကညီအကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါလၢအနါဖျး(စ)မိစံးတံၢ်ဆိ (anaplasmosis) အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဘၣ်ဖွံးဘၣ်ဖွါ ဒီးခံၣ်စ့ၤလီၤန့ၣ် မ့ၢ်တံၢ်တြီဆဲးထီၣ်ခါခံၣ်ရဲလီၤတံၢ်ဆိတဖၣ် (tickeborne) အဂ့ၤကတံၢ်န့ၣ်လီၤ.

တံၢ်ဒီးသဒါနနီၣ်ကစၢ်အသးလၢခံၣ်အ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ် -

- သ့ၣ်ညါခံၣ်အိၣ်ဆိးအလီၢ်ဖဲလဲၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်မ့ အိၣ်ဂဲၤအခါဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
 - ခံၣ်လၢအခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဆိးလၢသ့ၣ်ထုၣ် မ့တမ့ၢ် တဖျါထုၣ်တဖၣ်အိၣ်အလီၢ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.
 - လၢမံၣ်န့ၣ်စိထုၣ်အပူၤ, ခံၣ်အခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်မ့ အိၣ်ဂဲၤဒီးအိၣ်အါစးထီၣ်လၢ လါအ့ၣ်ဖြၣ်-လါယူၤလဲ ဒီးလါဖဲးပတုၤဘၣ်-လါအိးကထီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- စူးကါခံၣ်ကသံၣ်လၢအပူၤဖျးဒီးဒီးသဒါတံၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဖဲ နစူးကါတံၢ်ဆါကတီၢ်လၢနကလဲၤအိၣ်ဖဲခံၣ်အိၣ်အလီၢ် မ့တမ့ၢ် ဖဲတံၢ်လီၤလၢအဘူးအတံၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤပိာ် ထွဲကသံၣ်မံၤပနီၣ်တံၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်ဒီးစူးကါကဒါက့ၤအိၣ်ဒ် တံၢ်န့ၣ်လီၤအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
 - စူးကါခံၣ်ကသံၣ် **DEET** (တုၤ ၃၀%) လၢဖံးဘ့ၣ် မ့တမ့ၢ် တံၢ်ကူတံၢ်သိးအလီၤတက့ၢ်. တဘၣ်စူးကါ DEET လၢဖိသၣ်ဆဲးဖိလၢအသးအိၣ်ခံၣ်လါဆူအ ဖိလၢအဂီၢ်န့ၣ်တဂ့ၤ.
 - မၤကဆိဆိတံၢ်ကူတံၢ်သိးတဖၣ်ဒီးစုၣ်ဒီးခံၣ်ကသံၣ် **permethrin** လၢကဒီးသဒါခံၣ်အ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ် အစ့ၤကတံၢ်ခံၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတံၢ်ဖျူလီၤဘၣ်န့ၣ်တ က့ၢ်. တဘၣ်ဖျူခံၣ်ကသံၣ် **permethrin** လၢန ဖံးဘ့ၣ်အလီၤတဂ့ၤ.
- ကူကတံၢ်ကူတံၢ်သိးလၢအလွဲၢ်စၢ်တဖၣ်လၢကမၤစ့ၤန့ၣ်လၢ နကထံၣ်ဘၣ်ခံၣ်တဖၣ်အံၤညီညီအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ကူကၤ ဆုကၤရှးစုထီဒီးဖျိၣ်ခံထီခိၣ်တဖၣ်လၢကကျါဘၢနဖံးဘ့ၣ် တဖၣ်လၢခံၣ်သ့တအ့ၣ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဝံၣ်ယုထီတံၢ်ကူတံၢ်သိးဒီးတံၢ်ကီၢ်အသဟီၣ်အထီကတံၢ် အစ့ၤကတံၢ်လၢ ၆၀ မံးနံးဖဲန့ၣ်လဲၤအိၣ်ဘၣ်လၢခံၣ်အိၣ် တံၢ်အလီၢ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်ဝံၤအလီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- တဲသကိးတံၢ်ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိကသံၣ်သရၣ်ဘၣ်ယးဒီး ကသံၣ် ပနီၣ်တဖၣ်လၢအပူၤဖျးဒီးဒီးသဒါန့ၣ်ထံၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢ နဘုၣ်က့ၢ်ကီၢ်အိၤလၢဟံၣ်တဖၣ်သ့န့ၣ်တက့ၢ်.

သမံသမိးကွၢ်ခံၣ်တဖၣ်အစ့ၤကတံၢ်တနံၤတဘျီဖဲန့ၣ်လဲၤဆူတံၢ်လီၢ် လၢခံၣ်တဖၣ်အိၣ်အလီၢ်ကဝီၤဝံၤအလီၢ်ခံ -

- သမံထံနနီၣ်ခိမိၢ်ပျါဒိတကၤဘူးဘူးဒီးမဲာ်ထံကလၢ, လီၤဆိ ငှေတံၢ်တံၢ်လီၤလၢတံၢ်ထံၣ်အိၣ်ကီၢ်အလီၢ် ဒ်အမ့ၢ် ကံၣ်ကၤ ထံးဒီးတံၢ်လၢတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဖဲနထံၣ်ခံၣ်န့ၣ်ထဲးဒီးမၤသံကွၢ်အိၣ်ချ့ချ့တက့ၢ်.
- စူးကါနီၣ်တံၢ်ဖိတဖၣ် မ့တမ့ၢ် နစုမ့ၢ်တဖၣ်လၢနကဖိၣ်ခံၣ် လၢအဘူးဒီးအကီၢ်ပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ထဲးထီၣ်အိၣ်ကယိကယိ ဒီးကဖိကဖိတက့ၢ်. မၤကဆိခံၣ်အ့ၣ်အလီၢ်ဒီးဆးပျဲဒီးထံ တက့ၢ်.
- သမံသမိးနတံၢ်ကူတံၢ်သိးဒီးထံၣ်ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢနဘုၣ် က့ၢ်ကီၢ်အိၤတဖၣ် လၢမ့ၢ်အိၣ်ဒီးခံၣ်တဖၣ်ခါန့ၣ်တက့ၢ်.

ကွၢ်ထွဲမၤကဆိတံၢ်လီၢ်ကဝီၤလၢခံၣ်တဖၣ်အိၣ် -

- ကူးပျီကွၢ်နီၣ်တပံၤတဖၣ်ဒီးတြျၢ်အိၣ်ခဲအံၤခဲအံၤတက့ၢ်.
- ခွဲပျီမၤပျီကွၢ်သ့ၣ်လၢတဖၣ်ဒီးနီၣ်ခွဲသိၣ်အထုၣ်တဖၣ်တ က့ၢ်.
- တ့ထီၣ်တံၢ်တြီဒီးသ့ၣ်အကူၢ်အကူၢ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် လၢာ်တ ဖၣ်လၢနီၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢနကူးပျီဝဲာ်ပျီကွၢ်အိၣ်တဖၣ်အဘၣ် ဈာန့ၣ်တက့ၢ်.

Minnesota Department of Health
Vectorborne Diseases Unit
PO Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us

Anaplasmosis – Karen (4/11/19)

လၢတံၢ်မၤန့ၢ်တံၢ်ဂ့ၢ်တံၢ်ကျိၤအံၤလၢအက့ၢ်ဂီၤလီၤဆိလီၢ်သးအဂီၢ်, ကိး 651-201-5414. ဝဲကျဲးထုးထီၣ်ဒီးစးခိလၢတံၢ်စူးကါကဒါ က့ၤအိၣ်သ့တက့ၢ်.